

**REGIONALE BELEIDSNOTITIE
WETWIJZIGING MAATREGELEN WWB

MET
EEN LOKALE VERTALING VOOR RENKUM**

Regionale beleidsnotitie wetswijziging Maatregelen WWB

Algemeen

Op 1 januari 2015 wordt de wetswijziging 'Maatregelen WWB' ingevoerd. Deze wetswijziging wordt tegelijkertijd met de Participatiewet ingevoerd en zal hier integraal onderdeel van uitmaken. Parallel en verbonden aan de maatregelen WWB wordt de 'wet hervorming kindregelingen' ingevoerd, welke integraal is opgenomen in deze notitie.

De wetswijziging 'maatregelen WWB' is het laatste deel van een tweeluik rondom aanscherping van de wetgeving rondom de bijstand. Op 1 januari 2013 werd met de wetswijziging 'aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW', ook wel de 'fraudewet' genoemd, vormgegeven aan het eerste deel van het tweeluik. Het ging in deze wetswijziging met name om aanscherpingen rondom misbruik van bijstandsgelden.

De wetswijziging 'maatregelen WWB' is het tweede deel van de aanscherping van de bijstand en gaat in op het re-integratiebeleid van de bijstand, maar voorziet ook in maatregelen rondom het inkomensbeleid. De wetgever beoogt met de wetswijziging de bijstand activerender te maken. In praktijk houdt de wetswijziging in dat de gemeentelijke beleidsvrijheid afneemt en strakker wordt voorgeschreven wat wordt verwacht van de uitkeringsgerechtigde en de gemeente, als uitvoerend orgaan van de wet.

Deze beleidsnotitie bestaat uit een inhoudelijke uitwerking van de verschillende maatregelen, die in paragrafen zijn uitgewerkt. Vervolgens zijn enkele aanvullende onderwerpen uitgewerkt, die van belang zijn bij de implementatie van de wetswijziging.

Maatregelen

1. Invoering van de kostendelersnorm
2. Afschaffen van het toeslagenbeleid
3. Invoering Wet hervorming kindregelingen
4. Aanscherping bij misdragingen
5. Invoering tegenprestatie naar vermogen
6. Uniforme arbeidsplichten en maatregelen
7. Aanpassingen bijzondere bijstand
8. Van langdurigheidstoelage naar individuele inkomensvoetstuk
8.1 Individuele studietoelage
9. Ontheffen van plicht arbeidsinschakeling
10. Overige maatregelen

Aanvullende paragrafen

11. Invoerings- en overgangsrecht
12. Wijzigingen in aanverwante wetgeving
13. Impactanalyse uitkeringsgerechtigden en organisatie

De bovenstaande maatregelen zijn in de tabel op pagina 3 uitgewerkt, waarbij globaal inzicht wordt verschaft in de situatie vóór de wetswijziging en de situatie na implementatie. Daarnaast zijn de mogelijkheden voor invulling van eventuele gemeentelijke beleidsvrijheid opgenomen in de laatste kolom van de tabel. In de aanvullende paragrafen wordt ingegaan op een aantal belangrijke aspecten bij de invoering van de maatregelen. Daar waar sprake is van gemeentelijke beleidsvrijheid bevat deze notitie een aantal richtinggevende beleidskeuzes voor Renkum. Bij de invulling van de verordeningen sluiten wij waar mogelijk aan bij ons huidige beleid.

Gevolgen wetswijziging 'Maatregelen WWB'			
Onderwerp	Oude situatie	Nieuwe situatie	Beleidsruimte gemeente
1. Invoering van de kostendelersnorm	Stapelning van uitkeringen op één adres had geen gevolgen voor de uitkeringsnorm, enkel op de toeslag	Wanneer kosten worden gedeeld, wordt, afhankelijk van het aantal kostendelers, de uitkeringsnorm verlaagd	Geen
2. Afschaffen van het toeslagenbeleid	Systeem van uitkeringsnormen (alleenstaande (-ouder) of echtpaar) en toeslagen	Systeem van uitkeringsnormen, alleenstaande, echtparen en kostendelersnorm. Toeslagen komen te vervallen	Geen, op twee uitzonderingen na: - woonkosten en - schoolverlaters <i>Via beleidsregels / college</i>
3. Wet hervorming kindregelingen	Systeem van 11 kindregelingen in veel verschillende wetten	Systeem van 4 kindregelingen, waarbij oude regelingen zijn geïncorporeerd of vervallen	Geen
4. Aanscherping bij misdragingen	Er kan alleen een maatregel worden opgelegd wanneer de misdraging plaatsvindt tijdens de controle op de naleving van een aan de bijstand verbonden verplichting	Het zich ernstig misdragen tegenover het college is nu als zelfstandig maatregelwaardige gedraging opgenomen, voor zover de misdraging plaatsvindt tijdens het verrichten van de werkzaamheden	- hoogte maatregel en - duur maatregel <i>Via afstemmingsverordening</i>
5. Tegenprestatie naar vermogen	Tegenprestatie <u>kan</u> door de gemeente worden ingevuld	Tegenprestatie <u>moet</u> door de gemeente worden ingevuld.	- doelgroep bepaling - vorm en - invulling <i>Via verordening Tegenprestatie</i>
6. Uniforme arbeidsplichten en maatregelen	Gemeenten hebben ruimte een eigen beleid te voeren m.b.t. de arbeidsverplichting	Voor iedere bijstandsgerechtigde in NL gelden dezelfde arbeidsplichten. De maatregel bij het niet nakomen wordt verzaamd tot 100% voor minimaal 1, en maximaal 3 maanden	- duur van de verlaging <i>Via afstemmingsverordening</i>
7. Ontheffen van plicht arbeidsinschakeling	College is bevoegd tijdelijk te ontheffen van arbeids- en re-integratie verplichtingen	Ontheffing re-integratieverplichting niet meer mogelijk. Ontheffing voor arbeidsinschakeling en tegenprestatie wel	- duur tijdelijk karakter vaststellen - invulling via maatwerk <i>Via beleidsregels / college</i>
8. Aanpassingen bijzondere bijstand (BB)	Categoriale BB mogelijk voor CZG, CAZ ¹ schoolkosten en pensioengerechtigden	De mogelijkheden om categoriaal BB te verlenen wordt beperkt tot enkel CAZ. Meer nadruk op individuele BB / maatwerk	- hoogte inkomensnorm <i>Via beleidsregels / college</i>
8.1 Individuele studietoeslag	Voorheen een studieregeling voor studenten met arbeidshandicap vanuit Wajong	Gemeente kan een individuele studietoeslag verstrekken aan studerende met een arbeidshandicap	Is kan bepaling, geen verplichting. Bij inzet: hoogte en frequentie toeslag <i>Via verordening</i>
9. Van langdurigheids-toeslag (LDT) naar individuele inkomens-toeslag (IIT)	LDT is een recht bij langdurig laag inkomen, geen vermogen en geen uitzicht op inkomensverbetering	LDT wordt vervangen door IIT, met beoordeling of betrokkene naar vermogen inspanningen heeft verricht voor – en er zicht is op – inkomensverbetering	Is kan bepaling, geen verplichting. Bij inzet: - voorwaarden - hoogte <i>Via verordening</i>

1. Invoering van de kostendelersnorm

Inleiding

Om een opeenstapelning van uitkeringen binnen een huishouden te beperken wordt de kostendelersnorm (KDN) geïntroduceerd. In deze systematiek wordt, meer dan voorheen, rekening gehouden met de voordelen van het delen van de kosten binnen één huishouden. Lagere kosten door "samenwonen" blijven niet beperkt tot een tweepersoonshuishouden. Ook huishoudens van drie personen of meer delen kosten, zoals de kosten van huur, gas, water, licht etc. Hierdoor zijn per persoon de kosten van levensonderhoud lager. De wetgever gaat er vanuit dat de kosten met 30% stijgen wanneer in een huishouden een meerderjarig persoon tot het huishouden toetreedt.

¹ CZG - Chronisch Zieken en Gehandicapten. CAZ - Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering

De KDN zorgt er voor dat de bijstandsnorm voor meerpersoonshuishoudens in overeenstemming wordt gebracht met de lagere bestaanskosten. Hierbij blijft ieder een individueel recht op bijstand behouden, zodat werken lonend is voor de betrokkene en dit geen negatief effect heeft op andere gezinsleden. De KDN gaat gelden voor elke bijstandsgerechtigde die deel uitmaakt van een huishouden dat uit meerdere meerderjarigen ouder dan 20 jaar bestaat, ongeacht of het om familieleden of derden gaat. De bijstandsnorm wordt berekend aan de hand van onderstaande formule:

$$\frac{(40\% + A \times 30\%) \times B}{A}$$

Hierbij is:

A: het totaal aantal meerderjarige personen dat in dezelfde woning zijn hoofdverblijf heeft.

B: de rekennorm = de bijstandsnorm voor een gezamenlijke huishouding inclusief vakantietoeslag

Uit onderstaande tabel blijkt dat ten opzichte van de huidige situatie de hoogte van de uitkering behoorlijk lager wordt naarmate er meer meerderjarige (> 18 jaar) personen in een huishouden verblijven. Het doet er niet toe of deze meerderjarige personen al dan niet bijstandsbehoefstig zijn.

huishouden	percentage m.i.v. 1-1-2015	percentage tot 1-1-2015	totale bedrag aan bijstand m.i.v. 1-1-2015	totale bedrag aan bijstand tot 1-1-2015
1 persoon	1 x 70 = 70	70	70% x € 1354,54 = € 948,48	70% x € 1354,54 = € 948,48
2 personen	2 x 50 = 100	100	100% x € 1354,54 = € 1354,54	100% x € 1354,54 = € 1354,54
3 personen	3 x 43,33 = 130	160	130% x € 1354,54 = € 1760,90	160% x € 1354,54 = € 2167,26
4 personen	4 x 40 = 160	220	160% x € 1354,54 = € 2167,26	220% x € 1354,54 = € 2979,99
5 personen	5 x 38 = 190	280	190% x € 1354,54 = € 2573,63	280% x € 1354,54 = € 3792,71
6 personen	6 x 36,66 = 220	340	220% x € 1354,54 = € 2979,99	340% x € 1354,54 = € 4605,44

De vermelde bedragen zijn overeenkomstig de bijstandsnormen zoals deze gelden op 1-1-2014.

Uitzonderingen

In de volgende situaties worden personen niet meegerekend als kostendeler:

- Jongmeerderjarigen 18 tot 21 jarigen;
- Studerenden die recht hebben op WSF of WTOS of de BBL volgen;
- Niet zijnde bloed- of aanverwant in de eerste of tweede graad die inwoont en een commerciële prijs betaalt.

Ter illustratie, het volgende voorbeeld:

Een huishouden bestaat uit 5 meerderjarige personen, te weten vader en moeder en 3 meerderjarige zonen. Vader heeft een netto inkomen van € 2.000,00 per maand. Moeder heeft geen inkomen. Eén van de zonen werkt en verdient € 1.000,00 netto per maand. Eén zoon studeert en heeft een studiebeurs. De derde zoon doet beroep op een bijstandsuitkering.

Omdat de studerende zoon niet meetelt als kostendeler, heeft de zoon die beroep doet op bijstand recht op $\frac{(40\% + 4 \times 30\%) \times 1.354,54}{4} = € 541,82$ inclusief vakantietoeslag per maand.

Wanneer de werkende zoon verhuist heeft dit direct invloed op de hoogte van de bijstandsgerechtigde zoon, omdat het huishouden voor de KDN dan nog maar uit 3 personen bestaat, te weten de vader, moeder en de bijstandsbehoefstige zoon. De laatste ontvangt dan $(40\% + 3 \times 30\%) \times 1.354,54 = € 586,52$ per maand.

Gemeenten hebben geen beleidsvrijheid bij de invoering van de KDN. De uitvoering van de KDN kost extra capaciteit - met name bij de invoering, maar ook in structurele zin - door een toename van mutaties, maar ook door de fraudegevoeligheid van de maatregelen. Daarnaast grijpt de KDN in op het terugvorderingsbeleid en maakt het de vaststelling van de beslagvrije voet ingewikkelder. Deze aspecten zijn verder uitgewerkt in de impactanalyse (paragraaf 13 en 14).

Volgens het Ministerie SZW gaat de KDN landelijk naar verwachting voor 10% van de bijstandsgerechtigden een direct effect hebben op het inkomen. Niet uitgesloten is dat dit percentage in werkelijkheid hoger ligt. Naast inachtneming van het overgangsrecht worden de betrokkenen tijdig op de hoogte gebracht, zie hiervoor ook het communicatieplan.

Kostendelersnorm binnen de IOAW en IOAZ

Binnen de IOAW en de IOAZ wordt ook een vorm van kostendelersnorm ingevoerd. In de huidige situatie ontvangen betrokkenen maximaal 70% van het wettelijk minimumloon. Met dit wetsvoorstel zal de norm voor uitkeringsgerechtigden in twee- of meerpersoonshuishoudens worden aangepast naar 50% van het wettelijk minimumloon per persoon ('kostendelersnorm'). Het percentage wordt niet verder afgebouwd naarmate er meer meerderjarige personen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning zoals in de Participatiewet. Evenals bij de Participatiewet is bij studerende en (onder)huurders, (onder)verhuurders, kostgangers en kostgevers die een commerciële prijs betalen de kostendelersnorm niet van toepassing.

2. Afschaffen van het toeslagenbeleid

Inleiding

In de situatie vóór 1 januari 2015 wordt een uitkering opgebouwd uit een vaste uitkeringsnorm op basis van gezinssamenstelling en een toeslag of verlaging die past bij de woon- / leefsituatie. De gemeente heeft de plicht om de toeslagen en verlagingen in de verordening op te nemen en heeft beleidsvrijheid bij invulling daarvan.

Met de wetwijziging 'maatregelen WWB' gaat dit veranderen. De verplichting voor gemeenten om toeslagen en verlagingen op te nemen in de verordening komt te vervallen en wordt vervangen door een normensystematiek met drie opties:

- alleenstaandennorm – 70% echtparennorm
- echtparennorm – 100% echtparennorm
- de kostendelersnorm – norm afhankelijk van het aantal kostendelers

Alleenstaande ouders

De alleenstaande oudernorm komt met ingang van 1 januari 2015 volledig te vervallen. De alleenstaande ouder krijgt dan de alleenstaandennorm. Dit betekent over het algemeen een terugval van 90% naar 70% van de echtparennorm. In praktijk is dat netto ongeveer € 3.200 minder bijstandsuitkering per jaar, dit is netto ca € 267 per maand. Deze inkomsterugval wordt (grotendeels) gecompenseerd via fiscale maatregelen die zijn uitgewerkt in het wetsvoorstel 'hervorming kindregelingen'. Dit wetsvoorstel wordt in de volgende paragraaf nader uitgewerkt. Het wetsvoorstel hervorming kindregelingen wordt gelijk met de maatregelen WWB ingevoerd.

Co-ouderschap

Wanneer het wetsvoorstel Hervorming kindregelingen daadwerkelijk m.i.v. 1 januari 2015 in werking treedt ontvangt de alleenstaande ouder de norm voor een alleenstaande. Via de belastingdienst ontvangt de alleenstaande ouder dan een kindgebonden budget dat de lagere norm deels compenseert. Met het oog hierop hoeft er ook geen aparte norm meer te worden berekend wanneer er sprake is van co-ouderschap. Alleen wanneer een alleenstaande ouder onder de overgangsregeling valt, zal de co-ouderschapnorm nog worden toegepast.

Met deze centrale normering komt de gemeentelijke invloed op de hoogte van het inkomen vrijwel volledig te vervallen. De wetgever beoogt hiermee de inkomensongelijkheid voor bijstandsgerechtigden weg te nemen.

De nieuwe wetgeving biedt gemeenten de ruimte invulling te geven aan een tweetal verlagingen:

- De verlaging bij het ontbreken van woonkosten;
- De schoolverlatersverlaging.

Verlaging bij het ontbreken van woonkosten

Op grond van het huidige WWB kan de norm worden verlaagd wanneer de bijstandsgerechtigde lagere algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan heeft dan waarin de norm of de toeslag voorziet als gevolg van zijn/haar woonsituatie. In de praktijk gaat het hier bijvoorbeeld om krakers, kraakbescherming en adres- en thuislozen.

Zodoende wordt voorgesteld om *in een beleidsregel* vast te leggen hoe wij omgaan met de verlaging van de norm indien er sprake is van het ontbreken van woonlasten of deze door een ander worden betaald. Dit geldt ook voor de verlaging bij het ontbreken van woonkosten. Voorkomen wordt dat de combinatie met de kostendelersnorm ongewenste cumulatie van verlagingen teweeg brengt, waardoor het inkomen van de betrokken bijstandsgerechtigde onevenredig hard getroffen wordt.

De verlaging bij het ontbreken van woonkosten in combinatie met de kostendelersnorm kan een ongewenste cumulatie van verlagingen teweeg brengen, waardoor het inkomen van de betrokken bijstandsgerechtigde onevenredig hard getroffen wordt. In dergelijke gevallen is het aan te raden om de verlaging evenredig aan het aantal kostendelers toe te passen.

Commerciële prijs

Voor de toepassing van de verlaging in het kader van het ontbreken van woonkosten wordt de 'commerciële prijs' genoemd als criteria op basis waarvan de verlaging kan worden toegepast. Voor de uitvoerbaarheid van de regeling wordt gemeenten aangeraden ervan uit te gaan dat de prijs commercieel is wanneer de verhuurder een commercieel bedrijf is. De definitiebepaling voor de 'commerciële prijs' kan door gemeenten worden opgenomen in de beleidsregels.

Schoolverlatersverlaging

Op grond van het huidige artikel 28 WWB kan de bijstandsnorm gedurende 6 maanden na beëindiging van de studie worden verlaagd. Diverse gemeenten maken gebruik van deze bevoegdheid en hebben gekozen voor een vast verlagingpercentage. Argument voor deze verlaging is het voorkomen van een financieel aanzuigende werking van de bijstandsuitkering ten opzichte van het lagere inkomen uit studiefinanciering of tegemoetkoming in de studiekosten.

Overeenkomstig de geldende jurisprudentie dient hierbij wel rekening worden gehouden met het gegeven dat de bijstand na aftrek van de schoolverlatersverlaging nooit lager mag zijn dan het bedrag waar betrokkene recht op had toen hij/zij nog studiefinanciering ontving. Nu door de kostendelersnorm de bijstand lager wordt vastgesteld zal het steeds vaker voorkomen dat de schoolverlatersverlaging slechts gedeeltelijk of helemaal niet kan worden toegepast.

De ruimte om een jongere een extra prikkel te geven zich extra in te zetten om aan de slag te komen dan wel terug naar school te gaan, is sinds enige jaren veel groter dan naar de rest van de uitkeringsgerechtigden.

Gelet op het feit dat de kosten van levensonderhoud voor alleenwonende schoolverlaters even hoog zijn als voor ieder ander en het gegeven dat kosten delende schoolverlaters al een lagere uitkering ontvangen, stellen wij voor om af te zien van toepassing van een verlaging voor schoolverlaters.

Aandachtspunten

Uit regionaal overleg is gebleken dat er consensus is om het volgende voorstel te doen in het kader van de twee bovengenoemde verlagingen:

- Geen beleidsregel opnemen m.b.t. de schoolverlatersverlaging;
- Laten vaststellen van een beleidsregel i.v.m. het ontbreken van woonlasten;
- De verlaging i.v.m. ontbreken van woonlasten vast te stellen op XX%* van de echtparennorm.
- Hoe om te gaan met het begrip commerciële prijs dient in beleidsregels verder te worden

(* het staat gemeenten vrij invulling te geven aan deze verlaging. Gemiddeld wordt 18% van de echtparennorm besteedt aan woonlasten)

Voorgestelde besluiten voor Renkum

Voor te stellen aan het college:

- In lijn met de regionale visie geen beleidsregel vaststellen m.b.t. de schoolverlaterskorting.
- In lijn met de regionale visie een beleidsregel vaststellen i.v.m. het ontbreken van woonlasten.
- In een beleidsregel vaststellen dat indien een belanghebbende een woning bewoond waaraan voor belanghebbende geen woonkosten zijn verbonden de verlaging 20% van de gehuwdennorm bedraagt. (Sluit aan bij ons beleid in de huidige toeslagenverordening.)
- In een beleidsregel vaststellen dat indien een belanghebbende geen woning bewoond de verlaging 10% van de gehuwdennorm bedraagt. (Sluit aan bij ons beleid in de huidige toeslagenverordening.)

3. Invoering Wet hervorming kindregelingen

Parallel aan de maatregelen WWB gaat de Wet hervorming kindregelingen op 1 januari 2015 van kracht. In deze wet worden 11 bestaande kindregelingen teruggebracht tot de volgende 4 kindregelingen:

- de kinderbijslag
- het kindgebonden budget
- de combinatiekorting
- de kinderopvangtoeslag

De overige regelingen worden geïntegreerd of afgeschaft. Het rijk beoogt met het wetsvoorstel de beschikbare middelen op een rechtvaardige en effectieve manier in te zetten voor inkomensondersteuning aan ouders en om arbeidsparticipatie van ouders te bevorderen. Het doel van de hervorming is het stelsel te vereenvoudigen, de arbeidsparticipatie te verhogen en inkomensondersteuning te bieden waar die het hardst nodig is. Met deze hervorming wil het rijk de armoedeval voor alleenstaande ouders die vanuit een bijstandsuitkering gaan werken oplossen. De financiële prikkel om te gaan werken wordt sterker.

De wijziging waar gemeenten bij de uitvoering van de Participatiewet mee te maken krijgt is de afschaffing van de alleenstaande oudernorm in de bijstand. De alleenstaande ouder krijgt in de nieuwe situatie dezelfde uitkeringsnorm als een alleenstaande en wordt (ten dele) gecompenseerd door een verhoging van het kindgebondenbudget. In verband met de afschaffing van het toeslagenbeleid is het voor gemeenten niet langer mogelijk invloed uit te oefenen op de hoogte van de uitkering van alleenstaande ouders.

Aandachtspunten

- De definitie van partnerschap in de bijstandswetgeving is anders dan in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen, die door de belastingdienst wordt uitgevoerd (Awir). Daardoor kan het voorkomen dat de alleenstaande ouder voor de bijstandswet een Toeslagpartner heeft voor de belastingdienst. Hierdoor lopen zij een aanvullende toeslag mis: de Alleenstaande Ouder Kop. Bijstandsgerechtigde alleenstaande (co-)ouders kunnen hierdoor te maken krijgen met een onevenredig grote inkomenserugval. In het jaar 2015 wordt dit opgevangen doordat er een overgangsrecht is voor deze groep, waarbij de gemeentelijke toeslag van 20% tot uiterlijk 1 januari 2016 wordt uitbetaald.

Advies:

- Bij uitvoering en communicatie dient extra aandacht te worden besteed aan deze doelgroep, zodat betrokkenen zich tijdig kunnen voorbereiden op de gewijzigde situatie. In de planning is opgenomen dat alleenstaande ouders in de eerste week van september worden geïnformeerd over de norm wijziging in relatie tot de Wet Hervorming Kindregelingen.

4. Aanscherping bij misdragingen

De verplichting zich te onthouden van zeer ernstige misdragingen jegens personen of instanties die belast zijn met de uitvoering van de Participatiewet is expliciet opgenomen in de Participatiewet. Door deze verplichting op te nemen in de wet kan nu altijd een maatregel worden opgelegd wanneer een uitkeringsgerechtigde zich zeer ernstig misdraagt ten opzichte van ambtenaren en bestuur tijdens het verrichten van hun werkzaamheden. Vastgesteld moet worden wat er onder zeer ernstige misdragingen wordt verstaan alsmede de hoogte en de duur van de maatregel. De sanctionering in deze situatie moet geregeld worden in de afstemmingsverordening. Vaststelling van de hoogte en duur van de sanctie vallen onder de bevoegdheden van het college.

IOAW en IOAZ

Van belang hierbij is dat het gaat om een zelfstandige bevoegdheid in het kader van de Participatiewet, maar het blijft een onzelfstandige verplichting in het kader van de IOAW en IOAZ. Dit betekent dat in geval van de Participatiewet, de gedraging voor sanctionering in aanmerking komt, ook wanneer de gedraging geen verband houdt met de uitvoering van die wet. In geval van de IOAZ en IOAZ moet de gedraging verband houden met de uitvoering van die wetten, om voor sanctionering op basis van de afstemmingsverordening in aanmerking te komen.

Voor te stellen aan de raad:

- Bij het zich zeer ernstig misdragen van een belanghebbende met een bijstandsuitkering tegenover personen en instanties belast met de uitvoering van de Participatiewet bedraagt de verlaging 20% van de bijstandsnorm.
- Bij het zich zeer ernstig misdragen van een belanghebbende met een IOAW/IOAZ-uitkering of een uitkering op grond van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) tegenover het college of zijn ambtenaren bedraagt de verlaging 20% van de grondslag IOAW/IOAZ dan wel maandnorm Bbz.
- In geval van recidive binnen 12 maanden wordt de verlaging verdubbeld.
- Bij verbaal geweld kan worden volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing, tenzij het verbale geweld plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een schriftelijke waarschuwing in verband met ernstige misdrijvingen is gegeven.

Deze voorstellen sluiten inhoudelijk aan bij ons huidige beleid.

5. Tegenprestatie naar vermogen

Inleiding

Per 1 januari 2012 is in de WWB de mogelijkheid opgenomen voor gemeenten om aan bijstandsgerechtigden verplicht een tegenprestatie op te leggen. Deze mogelijkheid wordt vanaf 1 januari 2015 een verplichting en dient opgenomen te worden in een gemeentelijke verordening.

De tegenprestatie biedt gemeenten de mogelijkheid aan bijstandsgerechtigden de verplichting op te leggen om naar vermogen bepaalde onbeloonde maatschappelijk nuttige activiteiten te verrichten. De tegenprestatie mag geen bestaande arbeid verdringen of bestaan uit werk wat in het verleden betaald werd gedaan. Hoe de tegenprestatie wordt ingevuld en wordt gecontroleerd is in belangrijke mate afhankelijk van de visie van de gemeenteraad en het college.

In de verordening tegenprestatie moet zijn opgenomen wat de duur, omvang en inhoud is van de tegenprestatie. De volgende beleidsruimte is aanwezig:

- Vrijwilligerswerk van een bepaalde inhoud en omvang kan gekwalificeerd worden als tegenprestatie;
- Het is mogelijk om geen tegenprestatie op te leggen aan bepaalde groepen, bijvoorbeeld indien de belanghebbende mantelzorg verricht, parttime werkt of een re-integratietraject volgt. Hier dienen criteria voor te worden opgesteld;
- Criteria opstellen op basis waarvan de toets op verdringing plaats zal vinden;
- Doelgroepkeuze.

Juridische kaders van de tegenprestatie

Aan het opleggen van een tegenprestatie zijn enkele voorwaarden verbonden, die in onderstaande tabel nader zijn uitgewerkt:

Voorwaarde tegenprestatie	Gevolgen voor de invulling ervan
De tegenprestatie is niet bedoeld als re-integratie-instrument.	De tegenprestatie mag niet uitsluitend of hoofdzakelijk gericht zijn op arbeidsinschakeling. Het primaire doel is namelijk dat iemand maatschappelijk nuttige activiteiten verricht. Arbeidsinschakeling of participatie mag wel een neven doel zijn.
Het mag de re-integratie en het accepteren van werk niet in de weg staan	De werkzaamheden die verricht worden moeten in omvang en tijd zijn beperkt. Gemeenten kunnen zelf bepalen wat de minimale en/of maximale omvang kan zijn. Een structurele inzet van 32 uur per week wordt op basis van rechtbankuitspraken te veel gevonden voor de tegenprestatie.

De werkzaamheden moeten worden afgestemd op de fysieke en psychische omstandigheden van de belanghebbende	Er zal maatwerk moeten worden geleverd, waarbij op individuele basis wordt aangegeven waarom deze activiteit geschikt is voor deze persoon en hoe deze activiteiten zijn afgestemd op de capaciteiten en mogelijkheden van belanghebbende.
De uit te voeren werkzaamheden mogen niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt	Het moet gaan om werkzaamheden waar geen loon voor wordt betaald en die additioneel zijn op reguliere arbeid. Wat wel en wat niet additioneel is niet altijd eenduidig aan te geven, dat maakt het lastig om heel helder te krijgen of er wel of geen sprake is van verdringing op de arbeidsmarkt.
Het moet gaan om maatschappelijk nuttige activiteiten	Dit begrip wordt niet nader omschreven in de wetgeving en in de jurisprudentie. Het kan om activiteiten gaan die nuttig zijn voor de wijk/ buurt of eigen gemeente. Maar ook de ontwikkeling van de uitkeringsgerechtigde die de tegenprestatie uitvoert wordt als maatschappelijk nuttig beschouwd.

In bijlage 1 is een groot aantal aandachtspunten opgenomen bij de tegenprestatie, waaraan invulling dient te worden gegeven bij de vastlegging van de verordening, beleidsregels en / of werkinstructies.

Aanbod werkzaamheden

Het succes van de tegenprestatie is mede afhankelijk van voldoende aanbod aan werkzaamheden. De volgende manieren zijn er om dit aanbod te ontsluiten binnen de eigen gemeente:

- Laat mensen zelf binnen hun eigen netwerk zoeken naar mogelijke werkzaamheden;
- Maak gebruik van de aanwezige infrastructuur, zoals vrijwilligerscentrale, maatschappelijke organisaties, verenigingen, bedrijfsleven, zorg- en welzijnsinstellingen;
- Ontwikkel als gemeente nieuwe projecten die een maatschappelijk doel dienen, waarbij mensen in het kader van de tegenprestatie een actieve bijdrage leveren. Denk bijvoorbeeld aan boodschappen- of klussendienst.

Aandachtspunt

Hoe kunnen vraag en aanbod gemakkelijk bij elkaar worden gebracht? De activiteiten in het kader van de Tegenprestatie zijn aan strenge regels gebonden. Starten vanuit de belangstellingssfeer van de persoon en aansluiten bij wat er is, lijkt het meest vruchtbaar om het maatschappelijk karakter (niet arbeidsmatig) van de activiteiten en diensten te onderstrepen. Het moet immers gaan om zinvolle activiteiten met maatschappelijke meerwaarde.

Voorgestelde besluiten voor Renkum

Voor te stellen aan de raad:

- Bij het opleggen van een tegenprestatie wordt aansluiting gezocht bij wat mensen willen en kunnen.
- Vrijgesteld van de plicht tot tegenprestatie is:
 - de belanghebbende die op het moment van aanvraag voor een uitkering voor ten minste een dagdeel per week vrijwilligerswerk verricht, waarvoor toestemming is verkregen van het college;
 - de belanghebbende die deelneemt aan activiteiten in het kader van een re-integratietraject;
 - de belanghebbende die zorgtaken verricht als mantelzorger voor ten minste acht uur;
 - de belanghebbende die een parttime baan heeft voor ten minste 20 uur per week.
- De tegenprestatie wordt opgedragen voor de maximale duur van 26 weken en voor maximaal 20 uren per week.

6. Uniforme arbeidsplichten en maatregelen

Inleiding

De Participatiewet introduceert een voor alle gemeenten gelijklopende invulling van de arbeidsverplichting. De Wet Maatregelen Wwb schrijft voor dat bij schending van deze plicht de gemeente verplicht is om een maatregel op te leggen. De hoogte van deze maatregel ligt vast in de wet en bedraagt in ieder geval 100% voor een periode van minimaal 1 tot maximaal 3 maanden.

In de Participatiewet worden de volgende uniforme arbeidsverplichtingen opgenomen:

- het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid;
- het uitvoering geven aan de door het college opgelegde verplichting om ingeschreven te staan bij een uitzendbureau;
- het naar vermogen verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid in een andere dan de gemeente van inwoning, alvorens naar die andere gemeente te verhuizen;
- bereid te zijn om te reizen over een afstand met een totale reisduur van 3 uur per dag, indien dat noodzakelijk is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid;
- bereid zijn om te verhuizen, indien het college is gebleken dat er geen andere mogelijkheid is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, en de belanghebbende een arbeidsovereenkomst met een duur van tenminste een jaar en een netto beloning die ten minste gelijk is aan de voor de belanghebbende geldende bijstandsnorm, kan aangaan;
- het verkrijgen en behouden van kennis en vaardigheden, noodzakelijk voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid;
- het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet belemmeren door kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag;
- het gebruik maken van door het college aangeboden voorzieningen, waaronder begrepen sociale activering, gericht op arbeidsinschakeling en mee te werken aan onderzoeken naar zijn of haar mogelijkheden tot arbeidsinschakeling.

Wanneer een belanghebbende deze uniforme arbeidsverplichting schendt, wordt de bijstand met 100% verlaagd. Recidive verzwaart de duur van de sanctie tot maximaal drie maanden. In geval van volharding in het maatregelwaardige gedrag schrijft de wet voor dat de duur van de sanctie wordt opgelegd over de volledige periode van drie maanden. Verdere volharding betekent telkens een verlenging van de termijn met drie maanden. De hoogte van de sanctie bedraagt 100%.

De vaststelling van de periode van sanctionering, die minimaal 1 en maximaal 3 maanden mag duren, dient in de afstemmingsverordening te worden vastgesteld.

Wanneer een belanghebbende zijn gedrag heeft gecorrigeerd, bestaat de mogelijkheid om de sanctie te herzien. Met deze inkeerregeling onderstreept het kabinet de activerende functie van de aanscherping van de maatregelen.

Gemeentelijke beleidsruimte

De beleidsruimte voor gemeenten blijft hier beperkt tot de vaststelling van de periode van sanctionering. Zelfs daar blijft de ruimte beperkt tot een keuze: sanctioneert de gemeente voor één, twee of drie maanden. Ten aanzien van de gedragingen bestaat geen ruimte voor gemeentelijke invulling. Het staat de gemeente wel vrij om tussen de genoemde gedragingen te differentiëren, en specifieke gedragingen langer en daarmee zwaarder te sanctioneren dan andere. Daarnaast bestaat er beleidsruimte om te bepalen hoe en in welke mate de arbeidsverplichtingen worden gecontroleerd. Er dient een afstemmingsverordening te worden vastgesteld, met daarin:

- vastlegging van de periode van sanctionering per gedraging (minimaal 1, maximaal 3 maanden);
- invulling van de bevoegdheid om het bedrag van de verlaging te verrekenen over de maand van opleggingen en de (ten hoogste) 2 daarop volgende maanden, waarbij over de eerste maand minimaal 1/3 van het bedrag van de verlaging wordt verrekend;

Het college kan slechts afzien van het opleggen van een sanctie wanneer elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. Wel heeft het college de bevoegdheid om, in geval van bijzondere omstandigheden, op grond van dringende redenen de sanctie af te stemmen op de omstandigheden van belanghebbende en zijn of haar mogelijkheden om middelen te verwerven. Dit is geen expliciete beleidsruimte maar kan beter omschreven worden als beoordelingsruimte voor de uitvoering. Wel kunnen hier kaders voor deze beoordeling worden geformuleerd.

In de praktijk zal de verwijtbaarheidsvraag de eerste vraag zijn waar in de beoordeling van een gedraging antwoord op gegeven moet worden. Dit betekent dat wanneer sprake is van verminderde verwijtbaarheid (dus niet totale afwezigheid van verwijtbaarheid) de mogelijkheid bestaat om de sanctie af te stemmen. Dit kan bijvoorbeeld door de sanctie te spreiden over maximaal drie maanden.

Aandachtspunt

- De IOAW en IOAZ kennen geen uniforme arbeidsverplichting. Het wetsvoorstel Maatregelen Wwb houdt dan ook in dat gemeenten binnen hun afstemmingsverordening hier afzonderlijk in moeten voorzien.

Advies:

- Eigenlijk is er weinig keuze voor de duur van de verlaging. Doordat de duur van de maatregel in geval van recidive of voortzetting van de maatregelwaardige gedraging wordt verlengd, is het uitgangspunt om te starten bij het opleggen gedurende 1 maand het meest logische qua opbouw.

Voorgestelde besluiten voor Renkum

Voor te stellen aan de raad:

- Bij het schenden van geüniformeerde verplichtingen de uitkering als volgt te verlagen:
1e gedraging: 100% van de bijstandsnorm gedurende één maand
2e gedraging: 100% van de bijstandsnorm gedurende twee maanden
3e gedraging en verder: 100% van de bijstandsnorm gedurende drie maanden
- De mogelijkheid te creëren om verlagingen over drie maanden te verrekenen en bij gedragsverbetering de maatregel voor de resterende maanden niet te effectueren.

7. Ontheffen van plicht arbeidsinschakeling

Inleiding

De mogelijkheid tot het verlenen van een individuele ontheffing van de verplichting tot arbeidsinschakeling wordt beperkt. Het is in de huidige WWB mogelijk van de arbeidsplicht, re-integratieplicht en tegenprestatie te worden vrijgesteld.

De Participatiewet geeft het college de bevoegdheid een belanghebbende tijdelijk vrij te stellen van de arbeidsplicht en de verplichting tot het uitvoeren van een tegenprestatie, wanneer daar dringende redenen voor aanwezig zijn. De mogelijkheid tot vrijstelling van de re-integratieverplichting komt te vervallen. Hiermee is elke belanghebbende verplicht om mee te werken aan door het college aangeboden voorzieningen en het opstellen van een plan van aanpak gericht op re-integratie.

Duurzaam arbeidsongeschikt

Alleen diegenen die duurzaam en blijvend arbeidsongeschikt zijn komen nog in aanmerking voor vrijstelling van de arbeids- en re-integratieverplichting en de maatschappelijke tegenprestatie. Deze arbeidsongeschiktheid dient dan wel gebaseerd te zijn op de definitie duurzaam en blijvend arbeidsongeschikt als bedoeld in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wia).

Alleenstaande ouders

In de Participatiewet kan het college op verzoek, alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 5 jaar ontheffing verlenen van de plicht om arbeid te aanvaarden en een Tegenprestatie te verrichten. De ontheffing geldt alleen gedurende de periode dat betrokkene medewerking verleent aan onderzoek naar mogelijkheden voor arbeidsinschakeling en meewerkt aan het opstellen, uitvoeren, en evalueren van een plan van aanpak.

8. Aanpassingen bijzondere bijstand

Inleiding

Onder de huidige WWB kan het college categoriale bijzondere bijstand toekennen aan de volgende groepen of kostensoort:

- Aangewezen groepen personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt;
- Chronisch zieken en gehandicapten;
- Huishoudens met kinderen voor kosten in verband met maatschappelijke participatie en ontwikkeling;
- Een collectieve aanvullende zorgverzekering.

Na 1 januari 2015 kan alleen nog de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering categoriaal worden toegekend. De overige categoriale regelingen komen te vervallen.

Vanaf 1 januari 2015 kan uitsluitend categoriale bijzondere bijstand worden verleend voor een collectieve aanvullende zorgverzekering of een tegemoetkoming in de kosten van de premie van zo'n verzekering. Hierbij is het mogelijk om categoriale bijzondere bijstand aan een belanghebbende met een inkomen hoger dan 110% van de toepasselijke bijstandsnorm te verlenen.

Verschil tussen individuele en categoriale bijzondere bijstand

In de onderstaande tabel is uitgewerkt wat is het verschil is tussen individuele en categoriale bijzondere bijstand:

Individuele bijzondere bijstand	Categoriale bijzondere bijstand
Er is sprake van bijzondere omstandigheden en noodzakelijke kosten	Betrokkene behoort tot een bepaalde groep waardoor het aannemelijk is dat er meerkosten zijn
De kosten zijn daadwerkelijk gemaakt	De kosten hoeven niet per se gemaakt zijn of gemaakt te worden

Vanaf 1 januari 2015 zijn de volgende mogelijkheden met betrekking tot individuele en categoriale bijzondere bijstand nog mogelijk:

Individuele bijzondere bijstand	Categoriale bijzondere bijstand
Bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bijzondere bijstand ▪ Individuele inkomenstoelage ▪ Individuele studieslag 	Enige variant die overblijft: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Collectieve aanvullende zorgverzekering; of ▪ Een tegemoetkoming in de premie van een dergelijke verzekering

Tussenvariant

Er is een tussenvariant mogelijk waarbij **individuele** bijzondere bijstand wordt verstrekt op basis van groepskenmerken (bron: Stimulansz). Aandachtspunten waarmee rekening gehouden moet worden zijn:

- Betrokkenen behoren tot een bepaalde groep waardoor het aannemelijk is dat ze meerkosten hebben. Denk bijvoorbeeld aan alleenstaande ouders met schoolgaande kinderen. Per schooltype en leeftijd kinderen wordt een bepaald bedrag toegekend voor schoolkosten zoals gymspullen, huur kluisje, etc.
- Maatwerk door middel van beleidsregels;
- Door middel van bestandskoppeling is gerichte benadering mogelijk van de doelgroep;
- **Er moet wel gecontroleerd worden of de kosten daadwerkelijk zijn gemaakt;**
- De wijze van controleren staat vrij. Bijvoorbeeld steekproeven, boven een bepaald bedrag, op basis van risicoprofielen, of met een ander heronderzoek gelijktijdig.

Gevolgen voor gemeentelijk beleid

- De gemeenteraad is niet meer verplicht een verordening vast te stellen met regels over het verlenen van bijzondere bijstand aan huishoudens met kinderen voor kosten in verband met maatschappelijke participatie en ontwikkeling. De verordening maatschappelijke participatie vervalt daarom van rechtswege. Het advies is om voor de helderheid de huidige verordening door de gemeenteraad te laten intrekken. Er is geen overgangsrecht van toepassing;
- Beschikkingen en beleidsregels moeten worden aangepast in verband met het vervallen van de mogelijkheid tot het verlenen van categoriale bijzondere bijstand voor:
 - Aangewezen groepen personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt;
 - Chronisch zieken en gehandicapten;
 - Huishoudens met kinderen voor kosten in verband met maatschappelijke participatie en ontwikkeling.
- Aanvragen voor de hierboven genoemde vormen van bijzondere bijstand moeten vanaf 1 januari 2015 individueel worden beoordeeld;
- De beleidsregels met betrekking tot het verlenen van categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende zorgverzekering of een tegemoetkoming in de kosten van de premie kunnen wel in stand blijven. Het huidige beleid kan wel worden aangepast aan het vervallen van de maximale inkomensgrens van 110% van de toepasselijke bijstandsnorm.

8.1 Individuele studietoelage

De studietoelage in de Participatiewet is bedoeld voor jongeren met een arbeidshandicap, die niet in staat zijn om met voltijds arbeid het wettelijk minimumloon te verdienen. Er moet wel sprake zijn van een verdien capaciteit. Om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten is het afronden van een studie van groot belang. Om dit te stimuleren is er vanuit de Wajong een regeling waarbij studenten die in aanmerking kunnen komen voor de Wet Studiefinanciering of de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en studiekosten. Deze regeling komt met ingang van 1 januari 2015 over naar de Participatiewet. Het college **kan** op verzoek van de jongeren een studietoelage verlenen. De studietoelage is een financiële compensatie voor het gegeven dat de studerende jongere met een arbeidsbeperking niet in staat is het inkomen aan te vullen met bijverdiensten. Om jongeren toch te stimuleren een opleiding op te pakken en af te ronden is er de studietoelage.

De gemeente Renkum ontvangt vanaf 2015 een jaarlijks oplopend budget om jongeren die een opleiding volgen te compenseren middels een studietoelage. In onderstaand schema zijn de middelen afgezet tegen de prognose van het aantal jongeren dat een aanvraag voor een studietoelage in zal dienen.

	2015	2016	2017	2018
Studietoelage	7	21	35	49
Middelen	€ 8.000	€ 23.500	€ 39.000	€ 47.000

Uit dit schema blijkt dat er per student per jaar ongeveer € 1100,- beschikbaar is als studietoelage. De gemeente mag kiezen voor een betaling in één of een periodieke uitkering. Het voorstel voor Renkum is om de keuze te maken voor een maandelijkse uitkering ter hoogte van € 92,50. Dit sluit het meest aan op de feitelijke situatie van andere studerende jongeren die hun nevenverdiensten vaak ook per maand uitbetaald krijgen.

Voorgestelde besluiten voor Renkum

Voor te stellen aan de raad:

- Studerende jongeren met een substantiële arbeidsbeperking kunnen gebruik maken van een studieregeling.
- De hoogte van de studietoelage vast te stellen op een bedrag van € 92,50 per maand.

9. Van langdurigheidstoelage naar individuele inkomenstoelage

Inleiding

De categoriale regeling langdurigheidstoelage in de WWB komt op 1 januari 2015 te vervallen en kan worden vervangen door een individuele inkomenstoelage voor personen tot de AOW-gerechtigde leeftijd die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen en gelet op hun individuele omstandigheden geen zicht hebben op verbetering van het inkomen.

De gemeente stelt vast of de betreffende persoon naar hun oordeel al dan niet "zicht op inkomensverbetering" heeft en recht heeft op een individuele inkomenstoelage. Daarbij moet in ieder geval meegewogen worden *de krachten en bekwaamheden* van de persoon, *als ook de inspanningen die de persoon heeft verricht* om tot inkomensverbetering te komen.

Voor deze wetwijziging geldt geen overgangsrecht. Aanvragen die na 1 januari 2015 worden gedaan dienen te worden getoetst aan de nieuwe criteria die zijn uitgewerkt in de vast te stellen verordening IIT. Deze verordening vervangt de verordening LDT, welke komt te vervallen.

Gevolgen wijziging

Voor de individuele inkomenstoelage is de gemeente verplicht om in een verordening de hoogte van de individuele toeslag aan te geven en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de begrippen langdurig en laag inkomen.

Invulling Individuele Inkomensvoet	
Onderwerp	Keuze
Kan bepaling	IIT wel of niet invoeren als vervanger van LDT
Aanpassing % norm	De LDT kende in praktijk vooral de 105% en de 110% norm. Bij de invulling van de IIT staat het gemeenten vrij een keuze te maken voor de hoogte van de norm.
Omschrijving geen zicht op inkomensverbetering	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Vaststellen: de tijdsduur (x) jaren geen zicht op inkomstenverbetering</i>; ➤ <i>Vaststellen: de krachten en bekwaamheden van de persoon: belastbaarheid persoon</i>; ➤ <i>Vaststellen: de inspanningen die de persoon heeft verricht om tot inkomensverbetering te komen.</i>
Hoogte bedrag	Vrije keuze, onafhankelijk van bedrag wat i.h.k.v. LDT werd toegekend.
Proces niveau	Van categoriaal naar individuele beoordeling. Gevolg: verhoging uitkeringslasten en verandering bedrijfsprocessen.
Tijdsduur betalingsfrequentie	Vaststellen in verordening 1 x per 12 maanden.

Voorgestelde besluiten voor Renkum

Voor te stellen aan de raad:

- De huidige definitie van 'langdurig laag inkomen' te behouden: een periode van in ieder geval drie jaar met een inkomen dat niet uitkomt boven 105% van de bijstandsnorm.
- De hoogte van de individuele inkomensvoet voor een alleenstaande vast te stellen per kalenderjaar op 39% van het nettobedrag van de voor de belanghebbende toepasselijke bijstandsnorm.
- De hoogte van de individuele inkomensvoet voor gehuwden vast te stellen per kalenderjaar op 39% van het nettobedrag van de voor belanghebbenden toepasselijke bijstandsnorm.
- De hoogte van de individuele inkomensvoet voor een alleenstaande ouder vast te stellen per kalenderjaar op 39% van het nettobedrag van 90% van de bijstandsnorm voor gehuwden. (Dit in verband met het wegvallen van de norm voor een alleenstaande ouder.)
- De hoogte van de individuele inkomensvoet voor gehuwden die in een inrichting verblijven vast te stellen per kalenderjaar op 39% van het nettobedrag van de bijstandsnorm voor gehuwden in een inrichting .
- De hoogte van de individuele inkomensvoet voor een alleenstaande en een alleenstaande ouder die in een inrichting verblijft vast te stellen per kalenderjaar op 39% van het nettobedrag van de voor hen toepasselijke bijstandsnorm.

Voor te stellen aan het college:

- In een beleidsregel vast te stellen dat in aansluiting bij ons huidige beleid (Langdurigheidstoelag) niet voor individuele inkomensvoet in aanmerking komt de belanghebbende die een opleiding volgt als bedoeld in de WTOS, of een studie volgt als bedoeld in de WSF 2000.
- In een beleidsregel vast te stellen dat niet voor individuele inkomensvoet in aanmerking komt de belanghebbende die in de referentieperiode een maatregel opgelegd heeft gekregen als gevolg van schending van de op belanghebbende rustende re-integratie en sollicitatieplicht, alsmede de plicht tot het leveren van een tegenprestatie.

10. Overige maatregelen

Koopkrachttegemoetkoming ouderen (MKOB)

Wanneer een AOW uitkering aangevuld wordt met een bijstandsuitkering wordt in de oude situatie een fiscale maatregel, uit de wet Mogelijkheid Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (MKOB), gekort op de bijstandsuitkering van het echtpaar. Dergelijke situaties komen voor wanneer een echtpaar bestaat uit één AOW-gerechtigde en er recht bestaat op een aanvullende bijstandsuitkering. Per 1 januari 2014 is de koopkrachttegemoetkoming voor ouderen weer uitgezonderd van de middelentoets. In praktijk houdt dit in dat het echtpaar ongeveer € 25,- netto per maand meer aan de bijstandsuitkering overhoudt. De gemeente heeft bij deze maatregel geen beleidsvrijheid.

Aandachtspunt

Let bij opstelling van beleidsregels op het 'beperken van de periode', in verband met de terugwerkende kracht tot 1 januari 2014.

Invordering

In de huidige WWB is het college bevoegd tot het verrekenen van inkomsten over een periode van drie maanden. Met het wetsvoorstel Maatregelen WWB wordt deze bevoegdheid uitgebreid naar zes maanden.

Ook wordt het mogelijk terug te vorderen van een (verzwegen) gezinslid. Tot 1 januari 2015 kan alleen van een (verzwegen) partner worden teruggevorderd.

11. Overgangsrecht

Overgangsrecht WWB

De WWB gaat per 1 januari 2015 op in de Participatiewet. Artikel 78z regelt het overgangsrecht van de WWB binnen de Participatiewet. Het overgangsrecht beziet op verordeningen, besluiten, aanvragen en bezwaar- en beroepsprocedures.

Verordeningen

In de onderstaande tabel is opgenomen welke verordeningen per wanneer van kracht worden in het kader van het overgangsrecht. Niet iedere verordening wordt vastgesteld in het kader van de 'maatregelen WWB', maar wordt voor de volledigheid wel genoemd:

Verordeningen	Datum uiterlijke vaststelling
Verordening loonkostensubsidie en loonwaarde	Uiterlijk 1 januari 2015
Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive	1 januari 2015 <i>- de verordening bestuurlijke boete wordt niet genoemd in de wettekst bij artikel 78z maar wel in de toelichting</i>
Re-integratieverordening (artikel 8a lid 1 onder a, c, d en e Participatiewet en artikel 10 lid 4 Participatiewet) - ondersteuning arbeidsinschakeling en aanbieden voorzieningen - scholing of opleiding - beschut werk - premie gericht op arbeidsinschakeling	1 januari 2015
Verordening tegenprestatie	1 januari 2015
Verordening individuele inkomensvoet	1 januari 2015
Verordening Cliëntenparticipatie	1 januari 2015
Afstemmingsverordening	1 januari 2015
Verordening individuele studietoelage	1 juli 2015

De Participatiewet bevat overgangsrecht met betrekking tot de bestaande verordeningen. Zonder overgangsrecht zouden de bestaande verordeningen van rechtswege komen te vervallen met het ingaan van de Participatiewet en Wet Maatregelen WWB. Het overgangsrecht voorziet in artikel 78z, vijfde lid in een overgangstermijn van 6 maanden voor de bestaande, in de Participatiewet terugkomende verordeningen. De toeslagenverordening komt wel van rechtswege te vervallen.

Aanvragen en besluiten op grond van de WWB

Op aanvragen ingediend onder de WWB, waarop wordt besloten na inwerkingtreding van de Participatiewet is de Participatiewet van toepassing. De Participatiewet schrijft voor dat op besluiten die genomen worden na 1 januari 2015, de normen van 2015 moeten worden toegepast. Dit geldt ook voor dat deel van de aanvraag dat beziet op de periode voor 1 januari 2015.

Besluiten die op grond van de WWB zijn genomen vallen onder het overgangsrecht (als bedoeld in artikel 78z, vijfde lid van de Participatiewet) en gelden als besluiten genomen op grond van de Participatiewet. Voor deze besluiten geldt een overgangsrecht van 6 maanden. Dit houdt in dat binnen 6 maanden na het in werking treden van de Participatiewet alle besluiten in overstemming met de Participatiewet gebracht dienen te zijn.

Aandachtspunt

Hoe gaat de gemeente om met 'tijdelijke uitstroom naar werk' in de periode waarbij het overgangsrecht geldt?

Bezwaar- en beroepsschriften

Tegen besluiten van het college ingediende bezwaar- en beroepsschriften is overgangsrecht als bedoeld in artikel 78z, vierde lid Participatiewet van toepassing. Dit overgangsrecht bepaalt dat wanneer het bezwaar- of beroepsschrift is ingediend voor of op 1 januari 2015, maar voor die datum nog niet onherroepelijk is besloten, de WWB van toepassing is.

12. Wijzigingen in aanverwante wetgeving

- De Participatiewet
 - Re-integratieverordening
 - Verordening individuele studietoelage
 - Verordening cliëntenparticipatie
 - Verordening loonkostensubsidie en loonwaarde
 - Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive
- AOW wetgeving
- Afschaffing WTCG / CER – individuele maatwerkvoorziening CZG

13. Impactanalyse uitkeringsgerechtigden en organisatie

In voorbereiding op de invoering van de Participatiewet en de Wet Maatregelen Wwb zijn diverse werkgroepen geformeerd. Deze werkgroepen werken aan:

- De informatievoorziening naar inwoners en specifieke voorlichting op maat naar klanten (o.a. over kostendelersnorm, wijzigingen bijzondere bijstand, wijzigingen Langdurigheidstoeslag, Individuele Studietoelage, aanscherping maatregelen).
- Het aanpassen van werkprocessen, formulieren, rapportages en beschikkingen.
- Invulling verordeningen en beleidsregels.
- Aanpassen van ICT.
- Samenwerken en afstemming regionaal instrumentarium in de regio (Werkgeversserviceplein en Werkbedrijf).
- Afstemming met Jeugdwet en Wmo2015.

BIJLAGE 1: Aandachtspunten bij het aan de slag gaan met de tegenprestatie

Waar moet rekening mee worden gehouden bij de invulling van en werkwijze rondom de tegenprestatie:

Te maken beleidskeuzes	Mogelijkheden en aandachtspunten
Doelgroepkeuze?	<p>De gemeente kan keuzes maken in de soort doelgroep waarmee je aan de slag gaat. Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Jongeren of ouderen▪ Mensen met een grote of juist een kleine afstand tot de arbeidsmarkt▪ Mensen die wel of juist niet zijn gemotiveerd <p>De te maken keuzes hebben effect op de invulling van het aanbod en de werkwijze rondom de tegenprestatie</p>
Uitzonderingen?	<p>Uitzonderingen binnen de wet</p> <ul style="list-style-type: none">▪ De tegenprestatie is niet van toepassing op volledig en duurzaam arbeidsongeschikten▪ De tegenprestatie is niet van toepassing op de alleenstaande ouder met een kind < 5 jaar die in het bezit is van een ontheffing <p>Daarnaast kan de gemeente er voor kiezen om voor de volgende groepen een uitzondering te maken:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Uitkeringsgerechtigden die al parttime werken▪ Uitkeringsgerechtigden die mantelzorg verrichten▪ Uitkeringsgerechtigden die een re-integratietraject volgen of al bezig zijn met activering▪ Uitkeringsgerechtigden die vrijwilligerswerk doen kunnen dit laten kwalificeren als tegenprestatie
Kinderopvang vergoeding?	<p>Bij inzet van een tegenprestatie voor mensen met (jonge) kinderen zijn de volgende vragen van belang:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Wordt kinderopvang door de gemeente vergoed? En zo ja, uit welke middelen? Het kan nl niet vergoed worden uit de Wet kinderopvang omdat het geen re-integratietraject, werk of studie betreft. Bijzonder bijstand is wel mogelijk. Rekening houden met beschikbaar budget.
Welke criteria gelden voor mantelzorg?	<p>Voor het bepalen wanneer sprake is van mantelzorg kan worden aangesloten bij de criteria voor het ontvangen van het mantelzorgcompliment. Per 1 januari 2015 houdt het mantelzorgcompliment vanuit de Rijksoverheid echter op te bestaan. De gemeente is vanaf 2015 verantwoordelijk voor de jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorger. In welke vorm gemeenten deze jaarlijkse waardering gaan geven is nu nog niet bekend. De VNG en Mezzo maken hiervoor een richtlijn.</p>
Wie doet de begeleiding en wordt dit vergoedt?	<p>Wie verzorgt de begeleiding op de plek waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd? Mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ De organisatie zelf waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd▪ De gemeente zelf▪ De intermediaire organisatie, bijvoorbeeld de vrijwilligersorganisatie <p>Krijgt de (intermediaire) organisatie een vergoeding voor deze begeleiding?</p>

Worden eventuele reiskosten vergoed?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Is de plek waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd goed bereikbaar? ▪ Wie betaalt de eventuele reiskosten?
Wordt aangesloten bij eigen wensen en mogelijkheden?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dient de tegenprestatie aan te sluiten bij de eigen wensen en mogelijkheden van de Uitkeringsgerechtigde? ▪ Is de eerste stap de vraag aan de Uitkeringsgerechtigde zelf wat hij/zij in het kader van de tegenprestatie wil gaan doen? En als hij met niets komt, wat doe je dan als gemeente? Heb je alternatieven beschikbaar?
Wie is verantwoordelijk voor de veiligheid op de werkplek?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente dient er voor te zorgen dat de werkzaamheden worden uitgevoerd op een veilige plek met goede arbeidsomstandigheden. Deze voorwaarde kan worden opgenomen in een overeenkomst met de organisatie waar de tegenprestatie wordt verricht.
Is er een aansprakelijkheidsverzekering?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veel vrijwilligersverzekeringen dekken de tegenprestatie niet. Ook een persoonlijke WA verzekering niet. ▪ Valt belanghebbende onder de verzekering van de organisatie waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd? Dan hoeft geen actie worden ondernomen. ▪ Zo nee, dan is de gemeente verantwoordelijk. Een verzekering dient hiervoor afgesloten te worden. Regionale inkoop kan kostenvoordelen opleveren.
Wie betaalt eventuele verklaring voor goed gedrag?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wie betaalt de eventueel noodzakelijke verklaring voor goed gedrag? De gemeente?
Hoe wordt de tegenprestatie gehandhaafd?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In de afstemmingsverordening opnemen wat de sancties zijn bij het niet nakomen van afspraken. ▪ Hoe controleert de gemeente dat de tegenprestatie daadwerkelijk is uitgevoerd? Welke rol wordt hierbij gevraagd van de organisatie waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd? Welke afspraken worden hierover gemaakt met de organisatie?
Welke extra middelen zijn beschikbaar voor uitvoering van de tegenprestatie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De tegenprestatie kan zuiver gezien niet uit het Participatiebudget worden bekostigd ▪ Wil de gemeente er nog extra middelen, bijvoorbeeld uit het Gemeentefonds, aan besteden?